

Visitationstal i Alnö församling

25 november 2018 i Alnö kyrka

Kära vänner i Alnö församling, så givande och inspirerande det varit att få möta er under denna visitation! Stort tack till alla ideella, anställda och förtroendevalda som dessa dagar ställt upp och visat hur Alnö församling utför sin grundläggande uppgift och sköter sitt förvaltaruppdrag. Tack också till Mia Ödmark och Britt-Inger Bengtsson från biskopssekretariatet som under dessa dagar skrivit minnesanteckningar. Dessa kommer att tillsammans med detta tal, en mängd fakta, statistik, protokoll och utlåtanden från de handläggare och konsulter som under det gångna året synat och inspekterat er verksamhet och förvaltning, samt den åtgärdslista som allt detta resulterat i, att läggas in i visitationsprotokollet. Protokollet skickas sedan till Domkapitlet för behandling och till stiftsstyrelsen och stiftskansliet som underlag för deras ansvar att resurssätta stiftets tillsyns- och främjaransvar. Protokollet kommer efter det också att skickas till kyrkorådet för åtgärdande.

Allas ansvar och de förtroendevaldas ansvar

I mitt tal vänder jag mig främst till er förtroendevalda eftersom ni har det övergripande styrelseansvaret för allt som sker i församlingen, men samtidigt angår det jag säger er alla. Som medlemmar i Svenska kyrkan delar alla döpta ansvaret för kyrkans grundläggande uppgift, som vår kyrkas regelverk, kyrkoordningen, uttrycker det. Innehållet i kyrkoordningen utgår självklart från vår kristna tro, men också från lagen om Svenska kyrkan, en lag i vår svenska lagstiftning. Som förtroendevalda har ni alltså att förhålla er till en lagtext som bland annat säger att ni tillsammans med kyrkans ämbete; biskop och prost på stiftsnivån och kyrkoherde på församlingsnivå, skall ta ansvar för att församlingen ingår i ett stift samt är och förblir ett evangeliskt lutherskt trossamfund. Detta ansvarsområde beskrivs främst i kyrkoordningen som församlingens grundläggande uppgift, som är en enda uppgift med som har fyra aspekter: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, aspekter som skall finnas med i allt församlingen är och gör. Fastigheter, personal, ekonomi och all verksamhet, allt detta finns endast till som ett stöd för eller en konsekvens av församlingens grundläggande uppgift som kyrkoordningen uttrycker det. Så vad har jag då sett under visitationen?

En väl fungerande församling

Jag har med glädje fått möta en väl fungerande församling. Er ekonomi är stabil och ni kan känna er trygga inför de närmaste åren med en god soliditet och ett kapital som ligger över ert målkapital. Detta ger er utrymme att både klara den grundläggande uppgiften på ett tillfredsställande sätt och mäta med den förvaltning, administration och det fastighetsunderhåll som krävs av er. Detta dock under förutsättning att allt fortsätter att skötas på det kloka sätt som nu görs på både årlig basis och med god framförhållning.

Men trots att ni har goda förutsättningar och välskött förvaltning av ekonomi och fastigheter är era marginaler inför framtiden inte stora. Det innebär tyvärr att även ni utifrån de beräkningar vi har kring kommande administrations- och förvaltningskostnader i relation till ert medlemsunderlag, ändå måste göra er beredda för sämre tider. Därför gläder det mig att ni redan börjat förbereda er för att se om ert hus och rusta för att klara de förändrade förutsättningar ni kommer att möta i Medelpads kontrakt inom de närmaste åren.

Fastigheter, begravningsverksamhet, kulturarv och administration

Se om ert hus, ja det gör ni rent bokstavligen, som jag redan nämnt, på ett mycket gott sätt, när det gäller era fastigheter men också i begravningsverksamheten. Församlingens fastighetsbestånd, lokaler och kyrkogårdar sköts, förvaltas och utvecklas på ett föredömligt sätt med engagemang och intresse. Här tar ni hänsyn både till etik, energi och miljö och ni är inte rädda för att använda er av ny teknik och kunskap. Genom god planering och framförhållning har ni arbetat fram ett arbetssätt för fastighetsförvaltningen och begravningsverksamheten som kan tjäna som gott föredöme för andra pastorat och församlingar i stiftet.

I det fantastiska område som omger era fina kyrkor vilar ett spännande medeltida arv som jag vet att ni är stolta över. I detta gamla arv finns också en utvecklingspotential både för att locka besökare till kyrkorna och för att finna nya vägar att nå den unga och den vuxna mellangenerationen som vi ofta har svårt att nå. Medeltidshistoria, pilgrimsverksamhet, meditation, retreat, andlig vägledning och förfördjupning är något som verkligen tilltalar dessa åldersgrupper.

Här har ni med ert medeltida arv en unik möjlighet att utveckla detta arbete. Jag vill uppmuntra er till det och samtidigt uppmana er att finna långsiktigt hållbara avtal mellan församlingen, stiftets egendomsförvaltning och hembygdsföreningen för det viktiga och nödvändiga samarbete som krävs er emellan för sådan verksamhet. Här behöver ni stryka under och tydliggöra respekten för kulturarvsskyddad mark, kyrkogård och kyrka så att den säkerställs för både nutid och framtid i enlighet med den kulturmiljölagstiftning vi har att följa i vårt land.

I era kyrkor finns också en mängd kulturhistoriska föremål som lyder under kulturmiljölagen och länsstyrelsens tillsyn och därför skall registreras på ett särskilt sätt. Jag uppmanar er därför att snarast åtgärda de påpekanden som gjorts i samband med den inventering som gjorts i era kyrkor i samband med visitationen.

Det har också gjorts kontroll av er kyrkobokföring och ert arkiv och här får ni med beröm godkännas. Jag fick själv möjlighet att se ert välskötta arkiv och samtala med ansvarig personal kring församlingens administrativa rutiner. Jag gläder mig, precis som stiftets kyrkobokföringssakkunnige över er engagerade och duktiga personal och konstaterar med tillfredsställelse att ni har beredskap för att i framtiden gå med i Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform så att ni där kan ta del av våra gemensamma administrativa system.

Här vill jag också lyfta fram och berömma ert kommunikationsarbete som är mycket genomtänkt och bra.

Barn och unga har en särställning

I vår kyrka intar barn och unga en särställning och det märks att ni tar detta på allvar. Ni erbjuder grupper och öppen verksamhet för alla åldrar. Jag är särskilt glad över hur ni tänker generations- och åldersöverskridande. På sopplunchen möts lediga mammor och små barn med daglediga och äldre och i er vuxen- och musikverksamhet tänker ni även in föräldrarna till barnen i de olika barngrupperna. Er diakon har

familjediakoni som ett av sitt uppdrag och hon blir därmed också en god förstärkning för den pedagog och barnskötare som ansvarar för barn- och ungdomsverksamheten. När det gäller barn- och ungdomsarbetet (här räknar jag också med barn- och ungdomskörverksamheten) så vill jag berömma den entusiastiska personalen och tacka er för era viktiga insatser. Jag delar er glädje och stolthet över en verksamhet som jag har upplevt verkligen uppskattas av era medlemmar. Inte minst gäller detta det stora antalet konfirmander detta år. Vilka härliga ungdomar ni får följa en bit på vägen i deras liv.

Här behöver jag dock påpeka att ni måste se över er konfirmandpastoral samt arbeta mer aktivt för att göra konfirmanderna mer delaktiga i församlingens ordinarie gudstjänstliv. Jag behöver också här uppmana kyrkorådet att arbeta fram tydligare rutiner för barnkonsekvensanalysarbetet i beredningen av era ärenden.

Jag vill också berömma er för att ni arbetar med att utveckla arbetet med unga ledare och jag önskar att ni här kan finna smarta vägar att utvidga perspektivet på ung idealitet till att omfatta mer än konfirmandarbetet. Ett sätt att komma vidare i den utmaningen skulle kunna vara att samverka med Sköns församling när det gäller arbetet med Unga ledare.

Ideellt engagemang

Ideellt engagemang är församlingens kärnverksamhet, utan ideella kan vi inte vara den Guds familj som kyrkan är kallad att vara och här behöver vi alltså också komma ihåg att räkna med och ta i anspråk våra unga ideella.

Under visitationsveckan har jag också fått möta en del av era vuxna volontärer som på ett förtjänstfullt sätt leds av församlingens diakon och diakonassistent. Så härligt det var att få mötas av ert glada engagemang! För att det viktiga ideella engagemanget skall tas till vara på bästa sätt uppmanar jag församlingens ansvariga att både utbilda anställda i arbetet med att leda ideella och att upprätta ett policydokument för ert ideella arbete. Stiftet kan bistå er med utbildning och verktyg för detta.

En diakonal församling

Alnö församling är en diakonal församling. Här finns en hög diakonal medvetenhet som genomsyrar allt från de anställdas sätt att samverka med varandra till de mötesplatser som erbjuds för alla åldrar, inte minst för den ständigt upptagna gruppen yrkesverksamma vuxna. Här räknar jag också in er fantastiska körverksamhet som också är en stor och viktig mötesplats för dessa åldrar med många deltagare som ni inte får glömma att räkna in bland era ideella. Ni skall ha stort beröm både för all diakonal verksamhet jag fått se prov på och den diakonala medvetenhet jag känt av i alla olika sammanhang under visitationsveckan.

Jag har särskilt lagt märke till hur kyrkomusiker, vaktmästare och administrativ personal, för vilka det diakonala perspektivet av tradition inte är lika självklart förväntat som hos diakoner, präster och pedagoger, tydligt följer församlingens diakonala ledstjärna. Det är imponerande! Här vill jag också passa på och tacka för all god mat och allt gott fika vi blivit serverade i väl skötta och inredda lokaler i församlingshemmet. Det är också ett viktigt bidrag till det diakonala förhållningssättet i församlingen.

Och så måste jag lyfta fram kyrkorådets inrättande av ett diakoni- och missionsutskott, vilket är ett mycket föredömligt initiativ som jag önskar att fler församlingar och pastorat tog efter.

Kyrkorådets arbetsmiljö-och arbetsgivaransvar

Så några ord som berör kyrkorådets arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar. Det är gott att se hur ni i kyrkorådet arbetar med att skilja på de förtroendevaldas styrelseansvar och kyrkoherdens ledningsansvar samt att ni är medvetna om att ert uppdrag och mandat handlar om att det är utifrån Kyrkoordningens uppdrag och mål och inget annat ni är satta att verka för Kyrkans bästa. Ni tillhandahåller på ett föredömligt sätt resurser för en mycket god fysisk arbetsmiljö åt era anställda. Genom ert intresse och ansvarstagande för det som är församlingens grundläggande uppgift skapar ni också goda förutsättningar för en god psykosocial arbetsmiljö även om jag skulle önska att fler av er också hade ett ideellt uppdrag i församlingen.

Men jag ser också några bekymmer som kan komma att påverka den psykosociala arbetsmiljön mycket negativt och som ni därför behöver fundera vidare på. Utifrån den låga medelåldern i er församling ser jag att bemanningen i den viktiga barn- och ungdomsverksamheten är på gränsen till underbemannad. Här finns inget utrymme för att utveckla mer verksamhet eller arbeta för att ta emot fler barn och ungdomar i verksamheterna. Jag förstår att detta till viss del kan tillskrivas den nuvarande bemanningssituationen på prästsidan men jag känner ändå att jag behöver höja ett varningens finger här.

Och när det gäller bemanningssituationen på prästsidan vet jag att ni är väl medvetna om att detta endast fungerar tack vare er energiska och tjänstvilliga kyrkoherde och det arbetslag som under hennes kloka ledning så lojalt alltid ställer upp och hjälper varandra. Men Anna-Maria är inget typexempel på den kapacitet vi har rätt att begära av en präst och kyrkoherde. Jag tror också att ni ser att hon egentligen jobbar för två vilket inte alls är hållbart. Även Anna-Maria måste få rätt till vila och återhämtning. Den dagen hon slutar kommer ni dessutom att få en lucka i prästbemanningen som motsvarar mer än en heltidstjänst.

Det här innebär, menar jag, att ni behöver fundera över om ni inte redan nu skall anställa ytterligare en präst. En präst som kanske också skulle kunna vara en resurs i barn- och ungdomsarbetet. Kanske skulle ni kunna finna en sådan lösning i samverkan med Sköns församling. Här behöver ni inte oroa er för framtiden. En ny tjänst låser er inte för evigt. Nya förutsättningar och kommande översyn av er organisation kommer att erbjuda möjligheter till andra lösningar så småningom. Men just nu är läget bekymmersamt. Jag hoppas att ni snabbt kan finna en hållbar lösning och uppmanar er att noga överväga det jag nu sagt.

När jag ändå är inne på kyrkorådets arbetsmiljöansvar vill jag också uppmana er att genast åtgärda det som enligt vår arbetsmiljööversyn saknas i era arbetsmiljödokument samt uppdatera er beredskapsplan. Hjälp och stöd för detta arbete kan ni få från stiftets handläggare i dessa frågor.

Några ord om gudstjänstlivet

Innan jag avslutar mitt tal vill jag också säga några ord om gudstjänstlivet. Att verka för och utveckla ett fullödigt och varierat gudstjänstliv som upplevs som relevant i tiden utan att man tappar kontakten med Svenska kyrkans gudstjänsttradition är en utmaning som jag tycker ni sköter på ett gott sätt. Men för er liksom för de flesta församlingar i vårt stift återkommer alltid bekymret med få gudstjänstbesökare. Därför vill jag nu stryka under det jag sagt vid några tillfällen under visitationsveckan.

Gudstjänsten är varken en mätare på er duglighet och ert existensberättigande eller en föreställning som skall genomföras inför en publik. Meningen med söndagens

gudstjänst är tvärtom att den som en del i hela den världsvida kyrkans tillbedjan och lovsång skall vara det Gudsljus som församlingen tänder för den kommande veckans arbete och möda och för de människor som finns i församlingen och i världen. Det ljuset tänds inte om ingen finns på plats. Men det räcker med en enda person för att tända detta ljus och uppfylla gudstjänstens mening och kallelse! Detta som är gudstjänstens själ och uppdrag påverkas därför inte av antalet deltagare men däremot av deltagarnas inställning till vad det är man deltar i.

När Jesus säger att vi är världens ljus så uppmanar han oss att låta vårt ljus lysa så det syns. Jag önskar att ni alla, inte minst ni som är förtroendevalda, anställda och volontärer börjar fundera över ert ansvar för era gudstjänster och ert gudstjänstdeltagande utifrån denna utgångspunkt. Ta också med er detta perspektiv i arbetet med vår nya kyrkohandbok. Till det arbetet kommer också visitationsprotokollets åtgärdslista att ger er några uppmaningar och rekommendationer.

Till sist ...

Så vill jag avsluta mitt tal med det bibelord som fanns med på kungörelsen inför denna visitation. Det är en text från Romarbrevets åttonde kapitel som jag tycker berör både denna söndags, domsöndagens budskap, och ger kraft och mod för oss alla, medlemmar, volontärer, förtroendevalda, anställda, att fortsätta vår tjänst för Guds rike. Paulus skriver:

”Jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller andemakter, varken något som finns eller något som kommer, varken krafter i höjden eller krafter i djupet eller något annat i skapelsen skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår herre”

Som döpta är vi alla en del av Guds familj och kallade till uppdrag och tjänst i Kyrkan. Det är alltså Gud och inte vi själva som kallat oss och givit oss uppdraget. Därför är det också i Gud vi måste ha vår utgångspunkt, vårt mål, vår krafthämtning och vila. Och vår Gud som är Kärleken har aldrig satt upp några hinder, murar eller gränser mot någon enda av oss, nej inte mot någon enda människa i hela världen. Nej, ingenting, skriver Paulus här, kan någonsin skilja oss från Guds kärlek. Ge därför ständigt utrymme i allt ni gör för andakt, återhämtning och påfyllning från Gud och vila i att det är av honom och inte på grund av er som Kyrkan skall leva och verka i vår värld och tid och i er församling. För vår tid är också Guds tid. Nu är Guds tid!

Gud välsigne Alnö församling - Gud välsigne er alla. Amen.

+Eva Nordung Byström

Biskop i Härnösands stift, Svenska kyrkan